

TALLER 7: Territori Socialment Responsable

Dinamitzador: Josep Maria Canyelles

Territoris socialment responsables: la nova era de la coresponsabilitat.

F. Xavier Agulló

S'entén per **Territori Socialment Responsable (TSR)** el desenvolupament integral de polítiques de foment de la sostenibilitat en àmbits territorials concrets, amb estratègies col·laboratives i de benefici mutu de tots els agents (sector públic, empresarial i sector no lucratiu), en pro de la satisfacció de les necessitats concretes del territori en els àmbits econòmic, social i ambiental. Veurem com el voluntariat hi té un paper molt rellevant.

De la mateixa manera que la Responsabilitat Social Corporativa (RSC) no ha nascut aquest darrer decenni, el contingut del que tracta el desenvolupament d'un TSR tampoc no és nou. S'apropa al que ha treballat històricament la triple hèlix (col·laboració sector públic, empresarial i universitats) o el desenvolupament rural i territorial. Però a diferència del que s'acostuma a confondre, un desenvolupament d'un TSR **no respon estrictament a política pública**, com és habitual trobar. Eines com les clàusules socials del sector públic formen part de la seva RS, però no conforma el tot. Sí és cert però que normalment el lideratge correspon a l'òrgan públic gestor del territori, tot i que pot venir també donat per altres actors líders.

A banda dels tres sectors (públic, empresarial i tercer sector), també formen un TSR altres **parts interessades**. Així, el sector educatiu té un paper clau en la formació de capital humà i difusió de valors, en aquest sentit similar també als mitjans de comunicació, que actuen de corretja transmissora entre els agents i la ciutadania, la qual, alhora, té un paper clau en ser combustible per a la RS de la resta d'actors. Una ciutadania apoderada i implicada és doncs alhora una política per al desenvolupament d'un TSR i una condició necessària per a l'existència d'un TSR.

Com a conseqüència, la Responsabilitat Social del Territori (RST) no és només la suma de la RS de cada actor, sinó que és la sinèrgia resultant de la interacció de totes elles amb l'assumpció d'un **full de ruta** territorial consensuat. El full de ruta és doncs el primer pas cap al desenvolupament d'un

TSR, que ha de comptar no només amb propostes del sector públic sinó de tots els altres de forma conjunta. Ha de contenir també l'estratègia que es vol seguir.

De la mateixa manera que en les organitzacions, un cop compresa la seva RS cal avançar vers "el com" es gestiona, un TSR s'ha de dotar d'eines de gestió adequades, com pot ser un **sistema de gestió territorial** ètic i socialment responsable. Aquest sistema de gestió ha de contemplar com a pilars la gestió d'actius del territori, com els agents clau i les infraestructures socials.

Les **infraestructures socials** són els mecanismes a través dels quals els diferents agents i actors del territori es vinculen, coordinen i cooperen, així com proporcionen la cohesió necessària de totes les persones, de la mateixa manera que les infraestructures 'físiques' connecten els diferents punts d'una regió. En aquest sentit el voluntariat és un d'aquests mecanismes, el qual facilita la interconnexió entre diferents agents i arriba a implicar la ciutadania, en especial quant a treballadora però també com a consumidora i ésser d'índole essencialment social.

El **voluntariat**, en el marc d'un TSR, és una eina eficaç per a la fusió de responsabilitats socials individuals amb corporatives, així com també permet de visualitzar la RS dels diferents actors facilitant la implicació de la ciutadania en general i persones treballadores en concret.

El voluntariat no deixa de ser una forma de **partenariat**, un element essencial en un TSR. Els partenariats públicoprivats faciliten al sector públic arribar més lluny en l'assoliment dels seus objectius, alhora que permeten al sector privat lucratiu compartir responsabilitats i obtenir fonts de finançament i col·laboració. Un paper similar tenen els partenariats entre sector públic i tercer sector, que suposen una eina habitual de "subcontractació" per part del primer per tal de proporcionar serveis a la població que entitats no lucratives especialitzades poden proporcionar millor. Les aliances entre empreses i ONG també proporcionen avantatges a ambdues parts implicades.

Arribats a aquest punt, podem fàcilment identificar **casos d'èxit**. L'al·liança colombiana "*Antioquia por la Equidad*" (www.alianzaporlaequidad.org.co) és una iniciativa públicoprivada que busca canviar significativament les

II Congrés Europeu del Voluntariat

Barcelona
9, 10 i 11 de novembre de 2011

condicions d'inequitat en el Departament d'Antioquia (Colòmbia) a través del disseny, implementació i administració d'instruments de política social i la recerca d'un canvi d'actitud social cap a la inequitat i la pobresa.

Per la seva banda l' "Aliança per l'Aigua" (www.alianzaporelagua.org) és una iniciativa que vincula a administracions públiques, empreses proveïdores d'aigua, centres de recerca i opinió, entitats socials i ciutadans, tant d'Espanya com Amèrica Central, en una unió d'ampli abast per impulsar el dret humà a l'aigua i al sanejament de la població centreamericana en el marc dels Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni.

Però a banda dels partenariats en parella es poden produir **partenariats multipart** que impliquin a més actors, fet que ens aproxima molt més a l'essència d'un TSR; el seu primer pas doncs és el disseny d'un full de ruta i l'estratègia de desenvolupament integral del TSR. I per la seva gestió, caldria la implementació d'un sistema de gestió territorial ètic i socialment responsable.

Un **sistema de gestió** és el conjunt format per l'estructura de l'ens, responsabilitats, procediments, processos i recursos establerts per aconseguir uns objectius prèviament definits. Es basa en establir requisits, que al seu torn, donen motiu a registres, que en comprovar, es converteixen en evidències. El cicle PDCA (planificar, desenvolupar, comprovar i actuar) defineix un sistema de gestió. La virtuts d'un sistema de gestió en l'excel·lència d'una organització es traslladen a un territori o regió en el nostre cas.

El seu **objectiu** seria impulsar les aliances entre sectors, així com implicar la ciutadania en el desenvolupament sostenible del territori o regió, per així aconseguir una gestió excel·lent i responsable dels recursos, en especial dels plans de desenvolupament territorial o regional.

I entre altres aspectes un sistema de gestió territorial ens permetria d'obtenir el màxim d'avantatges, per exemple, d'un **programa de voluntariat d'àmbit territorial**, o d'una diversitat de programes si fos el cas.